

Preek 18-12-2016

Ds Richard Vissinga

Mattëus 1, 18-25 en Jesaja 7, 10-17 Vierde zondag van de advent

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Voor sommige mensen is het geen écht kerstfeest als niet het kerstverhaal uit Lucas 2 is gelezen.

Het verhaal dat begint met de volkstelling en dan vertelt van Jozef en zijn zwangere verloofde Maria, die op een ezel de lange tocht maken van Nazareth naar Bethlehem. Daar aangekomen is er geen plaats voor hen in de herberg. Ze brengen de nacht door in een stal. Daar wordt het kind van Maria geboren en bij gebrek aan een wiegje in een voederbak gelegd. Dan zijn er engelen die honderduit zingen en herders die het kind gaan begroeten.

Een mooi en ijzersterk verhaal.

Is dat wat we vieren volgende week? Is dat het verhaal dat hoort bij het kerstfeest?

Vorige week waren we met een groep catechisanten bij elkaar. We waren benieuwd wat en hoe de vier evangelisten schrijven over de geboorte van Jezus. Dát was een boeiende onderneming.

Zojuist hoorden we het verhaal van Matteüs, waar we straks nog wat beter naar zullen gaan kijken.

Maar Marcus? Die hoogstwaarschijnlijk als eerste een verhaal over Jezus heeft geschreven?

Die schrijft helemaal niets over Jezus' geboorte. Nee, ineens is hij er; hij stapt op Johannes af en vraagt om door hem gedoopt te worden. Dan scheurt de hemel en daalt de Geest van God in de gestalte van een duif op Jezus neer. En uit de hemel klinkt een stem: jij bent mijn geliefde zoon, in jou heb ik vreugde.

En Johannes. Nee, die schrijft ook niets over Jezus geboorte. Die begint bij het begin, bij Genesis 1, bij het Woord. En dat woord, dat was bij God dat was God, én: dat woord is mens geworden.

Wat vieren we volgende week? Is dat niet ten diepste een gebeuren waar geen woorden voor zijn?

Dat God, het Woord van den beginne, de Eeuwige en Ongeziene, de Onuitsprekelijke en Barmhartige, dat deze God méns geworden is in een kind, een kind geboren in Bethlehem.

Ja, Lucas heeft daarover een mooi verhaal gecomponeerd. Dat wel een beetje lijkt op de verhalen over de konings- en keizerszonen in het oude Rome en Athene. Eigenlijk niks nieuws.

Bij Matteüs gaat het om hetzelfde wonder, maar hij laat zien hoe dit kind zijn oorsprong heeft niet alleen in God, maar ook in Israël.

Voor hem is Jezus de vleesgeworden geschiedenis van Israël! Israël: het volk naar Gods hart, waarin de mens van zijn welbehagen, naar zijn beeld en gelijkenis, zichtbaar zou worden. De echte Adam.

Maar dan moet hij ook bij het begin beginnen.

En zo begint hij zijn verhaal over de geboorte van Jezus met een overzicht van zijn afstamming.

Een lange lijst van namen, die we meestal overslaan. Dat is jammer, want dan missen we de namen van vier opmerkelijke vrouwen, namelijk Tamar, Rachab, Ruth en de vrouw van Uria.

Matteüs is er op uit duidelijk te maken wie dit kind is, dat hier geboren wordt.

Van wie is hij er één?

Voor wie een beetje thuis is in de Bijbel komen direct de verhalen naar boven, waarin deze vier vrouwen een belangrijke rol spelen. We stippen het kort aan.

Tamar, de schoondochter van Juda – ze weigert zich neer te leggen bij de zogenaamde feiten.

Ze steekt haar nek uit en neemt bewust een groot risico om haar recht te halen als ze het niet krijgt. Ze zoekt naar een opening, die haar toekomst kan bieden.

We komen die karaktertrek volop tegen in het leven van Jezus en hij roept zijn volgelingen op net zo te doen. Niet in de rol van het slachtoffer kruipen, maar je oprichten, rechtop gaan staan, geen kwaad met kwaad vergelden, de andere wang toekeren.

En Rachab, de hoer uit Jericho – zij laat zien hoe de vlam van de hoop kan gaan branden door iemand van wie je het niet verwacht. Zij laat zien hoe er ook buiten de kring van Gods volk licht brandt en heil geschiedt. Dat er ook buiten Israël en buiten de kerk veiligheid en geborgenheid geboden wordt.

En Ruth, een vrouw uit het volk van Moab, een vijandvolk van Israël – zij laat zien wat het betekent om trouw te zijn en nabij te blijven, ook als dat inhoudt dat je afscheid moet nemen van je volk en van je goden. Hoe ziekte en dood niet het laatste woord hebben, maar zich telkens een nieuwe toekomst kan openen.

En Batseba, Matteüs noemt haar naam niet, maar spreekt van de vrouw van Uria.

Verblind door haar schoonheid overschrijdt David, de koning van Israel zijn grenzen, zij wordt zwanger van hem en hij laat haar man uit de weg ruimen.

Wat verbindt haar met de komst van Jezus? Zou dat niet het zwakke en onderdanige zijn?

Wat had zij in te brengen tegen de macht van de koning? Ze kon niet anders dan gehoorzamen.

Ze draagt een zware last. Ze heeft geen andere keus dan het machtsmisbruik en het onrecht te verdragen.

Dat verbindt haar met hem, die uit haar geboren zal worden, Jezus Christus.

Alleen is er dit verschil, dat Jezus er in vrijheid voor kiest om deze last te dragen, om dit machtsmisbruik en onrecht van mensen te verdragen; ja, zelfs weg te dragen uit deze wereld.

Jezus is niet los verkrijgbaar. Hij staat in een geschiedenis. En dat vertelt Matteüs in zijn geboorteverhaal.

Maar wie goed leest ziet ook dat het bij Matteüs, net als bij Lucas biologisch niet klopt.

Het overzicht van de afstamming loopt uit op Jozef. En niet op Maria. Maria is zwanger van de heilige Geest.

Dat betekent: uit God geboren.

Hoe je je dat moet voorstellen? Dat kunnen we niet.

Daarom is er zo'n wonderlijk verhaal van een maagdelijke geboorte nodig.

Om aan de ene kant duidelijk te maken dat hier een mensenkind wordt geboren, zoals wij zelf geboren zijn, en onze kinderen en kleinkinderen.

En aan de andere kant van God geboren. Zoals dat prachtige lied zingt: uit uw hemel zonder grenzen komt Gij tastend aan het licht, met een naam en een gezicht, even weerloos als wij mensen.

Hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden.

Wat dat betekent legt Matteüs uit aan de hand van een oud profetenwoord.

Koning Achaz van Juda wordt opgeroepen in een periode van grote politieke dreiging zijn vertrouwen op God te blijven stellen. Hij zal voor redding zorgen, niet de machtige koning van de Assyriërs, die zojuist het koninkrijk van Damascus heeft ingelijfd. En om zijn heilsprofetie kracht bij te zetten mag Achaz de Heer om een teken vragen. Maar Achaz wil God niet verzoeken. Dan zal ik jou dat teken geven, zegt Jesaja, in de naam van de Heer: de maagd zal zwanger zijn en een zoon baren,

en men zal hem de naam Immanuel geven. En Matteüs voegt toe: dat betekent 'God met ons'.

Hij, Matteüs verbindt nu dat oude profetenwoord aan de geboorte van Jezus. In hem komt deze belofte tot vervulling.

Als Jezus groot geworden is zal blijken wat het betekent, dat God met ons is. Hij gaat verkondigen, dat Gods Koningschap is aangebroken. Hij laat het zien in tekenen en wonderen. En hij laat het horen in gelijkenissen en gesprekken.

De spiraal van geweld kan worden doorbroken. Het kwaad en het donker hoeven niet het laatste woord te hebben. Het goede en het licht zijn sterker dan de dood.

En met zijn woorden en daden blaast hij nieuwe hoop en moed in. Mensen laten zich door hem inspireren. Gaan hem volgen. Gaan zelf tekenen oprichten van Gods Koningschap.

Zoals Franciscus die in het jaar 1206 op het plein van Assisi zijn pronkgewaad aflegt en verruilt voor een juten kleed en vanaf dat moment in armoede gaat leven. Die een getuigenis aflegt tegen de weelde en de overdaad waarin de geestelijkheid van zijn tijd zich baadt. Die in het spoor van Jezus een beweging op gang brengt van solidariteit met de armen.

Zoals in de vorige eeuw de Duitse arts, theoloog en zendeling Albert Schweitzer zijn carrière in Frankrijk opgeeft en met zijn grote gaven een ziekenhuis gaat bouwen in Lambarene in Gabon in Afrika.

Zoals moeder Theresa zich het lot van de onaanraakbaren in India, de armsten van de armen aantrekt en hun leven deelt in de sloppenwijken van Calcutta.

En zoals de zwarte dominee Martin Luther King, die weigert nog langer een ondergeschikte positie in te nemen en zijn droom wereldkundig maakt, dat ooit zwarten niet langer in de bus zullen hoeven opstaan voor blanken. Die zich in zijn geweldloze inzet laat inspireren door Jezus.

Het zijn niet allen christenen die zich door de Geest van Jezus laten inspireren tot een leven in dienst van de naaste. De Geest van God waait ook buiten de kerk en steekt niet alleen christenen aan.

De Indiaase advocaat Mahatma Ghandi heeft met zijn oproep tot geweldloos verzet veel betekend voor de grondlegging van de moderne staat India.

En in het zoeken naar innerlijke vrede van de huidige Tibetaanse Dalai Lama herkennen we de vrede waar Jezus toe oproept en waarvan de engelen bij zijn geboorte zingen: vrede op aarde!

Het zijn allemaal mensen van vlees en bloed, die op cruciale momenten in hun leven de goede keuze maken. Het waren en zijn geen heiligen.

Het zijn mensen in wie we een glimp van Jezus opvingen en opvangen. Grote mensen van naam, maar evenzeer kleine mensen, die naamloos de geschiedenis in zullen gaan.

Sommigen lieten zich bewust inspireren door Jezus, in anderen vangen we een glimp op van zijn liefde en vrede.

Immanuel: God is met ons, in deze ene, unieke mens Jezus, geboren uit de maag Maria Amen